

DE CARA L'ENCLUSA

Hem coincidit diferents articulistes de la REVISTA del CENTRE DE LECTURA en el blasme del moment actual reusenc. Hem assenyalat que som deficiaris en el balanç espiritual de la nostra ciutat i un dels darrers articles publicats ací, m'ha fiblat d'una faisó indirecta. I dic indirecta, per quant jo no soc d'aquells que's pugui dir que hagin abusat de les planes dels diaris, ni que hagi publicat cap llibre, ni que hagi fet literatura per la literatura. Confesso ingènuaument que tot el mal que puc haver fet, ha sigut escriure, en tramuntar la meva adolescència i dins la meva joventut, uns versos que guardo col·leccionats, inèdits quasi tots, que si alguna vegada he sentit impulsos de donar-los a l'estampa, ben tost m'he dissuadit jo mateix de fer-ho, perquè he entès que allò que per a mi tenia una veritable importància, que a voltes esdevenia trascendental, fóra per a la generalitat del públic d'un interès petit per no dir nul, ja que entenc, que l'interès d'exemple humà sols l'ofereixen els veritables genis; aquells, tal vegada, que per la generalitat de llur temps han passat per extravagants i folls. I com que a mi em té molt sense interès que el botiguer veï estimi apassionadament o sense passió una dama o damisella del principal de la casa d'enfront o que la filla del Bar de la cantonada sigui romàntica o no, crec que an els altres els ha d'ésser igual que jo apliqui sonores paraules i una música més o menys escaienta a una cançó a l'amada, a l'istiu, o a la lluna...

Però, anem a ço nostre, lector benèvol... Deia que aquell article m'havia fiblat, en el sentit de que la fiblada ha sigut com d'esperò, per a omplir unes quantes quartel·les, no precisament pel goig d'escriure-les ni pel goig de veure-les estampades en unes planes sovint tant substancioses com aquestes, sinó per a contribuir més que res, amb el meu esforç,—feble per cert, però plé de bona intenció— a fer avençar una mica el tema, tan suggestiu i crec tan útil de tractar, com el del problema intel·lectual, o, en més extensió, de civilitat de Reus.

*
**

D'acord en el blasme, substancialment d'acord, ja que pels uns ens falten homes i pels altres ens falten ideals, l'acord està en que ens manca quelcom. D'aquí arrencarem per la nostra disquisició, o assaig de disquisició.

Si ens falta quelcom, hem de fer alguna cosa per a cercar ço que ens manca. Que a Reus no s'escriu i que a Reus no's treballa? No. A Reus s'escriu i a Reus es treballa, però crec jo que imperfectament. En general s'escriu més del que s'ha tingut temps de pensar i aquí rau el desequilibri, la falla del sistema. En general es treballa per si mateix i no per la comunitat de ciutadans, i aquí l'altra falla. Les causes serien complexes d'enumerar i tal vegada difícil d'esbrinar exactament. El treball en l'ombra, el treball anònim pel bé comú, és poc comú aquí. Som massa interessats i, o cer-

quem les resplandors de la glòria pròpia o els resplandors de l'or per les nostres caixes. Això, si voleu, és molt humà; però és orfe de generositat i les grans coses, invents, transformacions ciutadanes, breument, tot ço que constitueix un avenç de la humanitat, és i serà sempre el fruit d'un esperit generós, singular o en comú.

Quan es fa quelcom per la glòria de ferro, generalment la glòria es torna avara i no vé; allavors el desencant atrofia una voluntat. Voluntat perduda qui sap si per sempre... En canvi, quan aquesta cosa és feta de cara a la seva eficiència i generosament, sense l'ambició del premi, la glòria es torna generosa i acarícia l'autor i els ajudants anònims. Aquell que confia verament en si mateix, no li dol que'l seu nom no soni, car la felicitat cobejada pels altres li vé a éll del fet mateix de veure créixer la seva obra. I l'or pur, encara que es colgui un dia, un altre dia serà cercat i tornarà a brillar a la llum.

Jo tinc un personal punt d'obrir en ço que es refereix a literatura i és que no s'hauria de deixar fer literatura sense una preparació científica. És a dir, que la literatura per la literatura no hauria d'existir. Així ens estalviariem de llegir buidors literàries que desacrediten la literatura. Expressant literàriament, es a dir, bellament, un pensament humà, una veritable emoció estètica, descriure la vida d'una planta, el treball d'una màquina, la reacció d'uns cossos, etc., això, dit literàriament, per mi és la suprema literatura. Les aventatges d'una tal literatura em semblen evidents, ja que en nostre segle d'activitats no te dret ningú a fer perdre el temps als seus semblants. Una de les bases de la literatura, ha d'ésser l'educació; un dels crèdits més llegal-

tims per a la literatura ha d'ésser la seva eficiència educacional. Educar, delectant; despertar la consciència del bell en el lector; veu-s'aquí el fi que no persegueix la mica de literatura reusenca i que jo entenc hauria de perseguir per a prosperar.

En resum: La bellesa suprema jo entenc que no és la cercada, sinó la que espontàniament ha sorgit com a producte d'una emoció, d'un equilibri, d'una harmonia, d'un esforç generós de comprensió, d'estudi, de treball per a penetrar un misteri de l'esperit humà, de les lleis supremes de l'univers, físiques o morals, per a aprofitar-les, rectificant-les, millorant-les o per a treure'n les ensenyances que contenen.

I en el material, de la mateixa guisa. La generositat de tots per a tots ens ha de salvar. De la mateixa manera que dic al literat que no faci literatura per a éll sol sinó que li dongui una aplicació, cal dir al home de treball que no n'hi ha prou en que treballi per a éll i exclusivament per éll, sinó que cal que cerqui el company, la conjunció d'esforços per a treballar per tots. La generosa actitud del treballador que estima el seu ofici i fa prosperar la casa d'on heu el seu jornal i per tant el benestar de la seva família, enfront d'aquell treballador mesquí que treballa el menys que pot, ajudant així's a l'anorreament de l'empresa i per tant a la desventura seva i dels seus companys, estroncant una deu de riquesa per a la seva patria i semblant hores amargues per si i pels demés. Si tots ho volem tot per cadascú, ningú no tindrà res. Si tots generosament volem cedir quelcom per a tots, tots en gaudirem.

Provem, doncs, d'ésser generosos?

Qui tingui quelcom a afegir, que ho digui. Generosament acolliré són consell.

CÉSAR FERRATER

